

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1920.

Första kammaren.

Nr 49.

Tisdagen den 18 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Justerades protokollet för den 11 innevarande månad.

Anmälades och godkändes riksdagens kanslis förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 201, i fråga om anordnande av statlig kontroll över de enskilda järnvägarnas tidtabeller m. m.; och

nr 202, i fråga om en enhetlig organisation av den svenska socialförsäkringens olika grenar.

Anmälades och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 240, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 10 § i lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910; och

nr 241, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ny konkurslag m. m.

Anmälades och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 242, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av §§ 4 och 12 i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring m. m.;

nr 243, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående beredande av pensionsförbättring och pensioner åt visst marinens manskap;

nr 244, angående beredande av rätt till pension åt sådana änkor och barn efter statstjänare, som enligt nu gällande bestämmelser ej erhålla pension;

nr 245, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk m. m.;

nr 246, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i gällande bestämmelser om pensionering av icke ordinarie personal vid statens järnvägar, telegrafverket och statens vattenfallsverk; samt

nr 247, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående pensionering av vissa befattningshavare hos hushållningssällskapen m. fl.

Anmälades och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse nr 248, till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 11 juli 1919 om utgörande av en särskild stämpelavgift i vissa fall vid köp, byte eller införsel till riket av pärlor med flera lyxvaror.

Anmälades och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtanden:

nr 45, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse av §§ 61 och 109 regeringsformen samt § 72 riksdagsordningen;

nr 46, i anledning av väckt motion angående omläggning av den hittills använda proportionella valmetoden m. m.;

nr 47, i anledning av väckta motioner om lagrådets avskaffande eller förändring; och

nr 48, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse av § 20 regeringsformen jämte en inom riksdagen väckt motion;

statsutskottets memorial:

nr 144, om anvisande av de i regeringsformens 63 § föreskrivna kreditivsummor; och

nr 145, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om ortstillägg till tjänstemän och betjante vid länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län m. fl.; samt

andra lagutskottets utlåtande nr 36, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av vattenlagen m. m. dels ock i anledning därav väckt motion.

*Ang. licenser
för export av
lantmannapro-
dukter.*

Herr statsrådet Nilsson, som tillkännagivit, att han ämnade vid detta sammanträde besvara herr Elissons interpellation angående licenser för export av lantmannaprodukter, erhöll nu ordet och anförde: Med kammaren tillstånd har dess ledamot herr Elisson till mig riktat följande spörsmål:

»Anser herr statsrådet att vid prövning av licenser för export av lantmannaprodukter dessa företrädesvis böra lämnas till andels-slakterierna och andra lantmannaföreningar?»

*Ang. licenser
för export av
lantmannapro-
dukter.
(Forts.)*

I motiveringen har interpellanten åberopat att, enär den inhemska produktionen av animaliska produkter av lantbruket avsevärt ökats under senare tid, framställningar gjorts om upphävande av gällande exportförbud för dessa varuslag men att dessa framställningar ej lett till annat resultat än att beviljande av licenser under vissa förhållanden ställts i utsikt. Erfarenheten under de senare åren hade emellertid visat, hur svårt det vore att rättvist fördela dylika licenser. Interpellanten anför, att under det att anbud å färskt fläsk för export infordrades från andelsslakterierna av en enskild affärsman, hade andelsslakterierna själva icke erhållit exportlicens å denna vara.

Med anledning härav får jag meddela följande.

Vad beträffar fläsk — det varuslag, interpellanten i främsta rummet torde avse — är exportlicensfrågan för närvarande så ordnad, att en större licens, omfattande 1,000 ton fläsk, utfärdats för rikssammanslutningen »Svenska andelsslakteriernas exportförening», som i sin tur har att på de skilda andelsslakterierna fördela exportmängden efter föregående månaders slakt vid respektive slakterier. Förutom denna gemensamma licens för andelsslakterierna, vilken beviljats med anledning av en helt nyligen inkommen ansökning äro utelöpande några enstaka fläsklicenser, nämligen en å 200 ton för Sveriges exportslakterier, en å 200 st. slaktade svin för Värmlands andelsslakteri och en å 1,000 ton för en enskild handelsfirma i branschen, som på ett tidigt stadium — *innan* andelsslakterierna ifrågasatt exportlicenser — inlagt ansökan om fläskexport och visat sig vara ombud i Sverige för den tyska myndighet, som därstädes omhänderhar fläskhandeln. Något avslag å från andels- och exportslakterier eller lantmannaorganisationer inkomna ansökningar om fläsklicenser har icke förekommit under innevarande år.

Vad beträffar licenser för övriga lantmannaprodukter, för vilka export med hänsyn till landets behov ansetts kunna ifrågakomma, hava dylika beviljats med företrädesrätt för sökande, som tillföre — och helst före krisen — yrkesmässigt drivit handel med den berörda varan och i övrigt kunnat antagas tillhöra den legitima handeln på området samt hava möjligheter och kompetens att avyttra varan på den ifrågasatta exportmarknaden. Givet är även att sökande, som direkt eller utan nödiga mellanhänder förfogat över för export ifrågasatta produkter, i främsta rummet ifrågakommit för den möjliga exporten. Licenser för export av lantmannaprodukter hava därför också i stor utsträckning tilldelats lantmannaorganisationer och i anslutning till dylika arbetande företag, exempelvis beträffande utsädesvaror, fröer, potatis m. m.

De sålunda tillämpade principerna böra enligt min mening fortfarande följas, så länge exportförbud på de särskilda lantmannaprodukterna befinnas böra upprätthållas.

Ang. licenser
för export av
lantmannan-
produkter.
(Forts.)

Herr Eliss on: Herr greve och talman! Jag ber att till herr statsrådet få frambära min tacksamhet för det svar, han lämnat, ty man kan ju säga, att svaret på den fråga, som jag framställt, är tillfredsställande i så måtto, att det synes, att utvecklingen går i rätt riktning. Men det bör icke förvåna, att man för någon tid tillbaka ställde sig undrande och spörjande, när man fick veta, att privata affärsmän här i Stockholm fått licenser att exportera så stora partier fläsk, som nyss nämnts. Det är ju tydligt, att de priser, som kunna erhållas av utländska köpare, icke komma producentererna så mycket till godo, om försäljningen skall gå genom onödiga mellanhänder.

Det enda riktiga svaret — som jag också skulle väntat mig av herr statsrådet — hade varit, att de exportförbud, som för närvarande äro rådande på dessa animaliska produkter, skall upphöra att gälla. För mig är det oförklarligt, att, sedan produktionen ökats och importen nu blivit så riklig, att priserna i många fall hava nedpressats, så att de i många fall understiga produktionskostnaden, man då behöver upprätthålla exportförbudet. Ty är det rimligt, att oaktat licenser kunna beviljas i rätt stor utsträckning — herr statsrådet nämnde, att inga licenser, som sökts av andelsslakterier, ha nekats, utan beviljats — varför kan man icke slopa exportförbudet, då man i alla fall nu beviljar alla licenser, som framställas. Då behöfde man icke hava dessa omvägar, vilka måste verka ogynnsamt på jordbrukets produktion. Helt visst kommer den att gå tillbaka, ehuru den nu glädjande nog synes vara i ganska gott uppsving. Ser man också på, huru dessa förhållanden verka, är det tydligt, att det enda riktiga vore, att dessa exportförbud skulle upphöra. Nu sedan importen från Danmark till exempel nedpressat priserna, så att de för närvarande blivit så ytterst låga, kan man också ställa sig undrande, varför det icke från statsmakternas sida göres mera för att skydda jordbruksnäringen från utländsk konkurrens. Dessa exportförbud och restriktioner, som kristiden medförde, borde upphöra. De voro berättigade då, men något existensberättigande för dem finnes ej nu. Då dessa restriktioner icke påläggas industri-varor och andra förnödenheter, kan jag icke förstå annat än, att det är en orättvisa gentemot jordbrukets utöfvere, att exportförbuden skola upprätthållas för deras produkter, medan däremot andra äro fria. Oaktat licenser kunna erhållas, vilka dock i varje särskilt fall äro beroende på Kungl. Maj:t, råder ett visst osäkerhetstillstånd, som så länge icke exporten såväl som importen är fri, måste verka hämmande på produktionen. Man har helt nyligen exempel på, att då den danska hamnarbetarstrejken inträffade, kunde danskarna icke exportera sitt öfverflöd sjöledes, utan sände hit det per järnväg och pressade ned priserna, emedan vi icke hade möjlighet att exportera motsvarande mängd. Det är ju tydligt, att det icke verkar uppmuntrande på produktionen, när ett sådant förhållande är rådande. Det verkar också på det sättet, att lantbrukarna icke våga planlägga sin drift för att öka produktionen, som vore önskligt

såväl för producenter som konsumenter. Det borde väl vara ett gemensamt intresse för alla samhällsklasser, att man inom landet kunde öka produktionen för att så långt som möjligt bli självförsörjande.

*Ang. licenser
för export av
lantmannan-
produkter.*

(Forts.)

Då detta är ett nationalintresse, vågar jag ställa den uppmaningen till herr statsrådet, att han icke endast måtte bidraga till att utverka licenser, som komma att beviljas i den riktning, som han här uttalat, utan att man måtte utverka, att de exportförbud, som äro rådande på animaliska produkter, upphöra, och att han även måtte tillse, att de suspenderade tullarna på dessa varor åter införas att gälla som förut. Så länge detta icke är förhållandet, råder icke trygghet, och produktionen inom landet blir icke som önskligt vore till nytta för både producenter och konsumenter.

Herr statsrådet Nilsson: Herr greve och talman! Interpellanten har i sin interpellation begränsat sig till en ren detaljfråga i licensförfarandet. Jag kan därför knappast anse mig skyldig att nu besvara frågan om exportförbudens hävande. Därtill är jag icke nu beredd. Jag skulle dock vilja säga, att enligt min mening har ett hävande av exportförbudet på vad man kan beteckna som standardartiklar inom lantbruket — fläsk och smör — knappast någon praktisk betydelse för närvarande. Som förut omnämnts i interpellationssvaret ha nära nog alla framställningar som inkommit om licenser för export av fläsk beviljats t. o. m. i så stor utsträckning, att man icke kunnat utnyttja dem. Åtminstone har det meddelats mig, att en firma, som sökt och erhållit licens, icke på långt när kunnat använda densamma, under sådana förhållanden ligger det i öppen dag, att ett hävande eller lättande av exportförbudet för varan icke har praktisk betydelse.

Ifråga om smör har under den tid jag haft att pröva dylika licensansökningar, icke en enda sådan ansökan inkommit till departementet, om jag undantager framställningar i fråga om några mindre kvantiteter för export till nödlidande i Tyskland och Österrike. Då således ingen framställning inkommit, tycker jag, att innan man begär hävande av exportförbudet bör man först se efter, om det finnes marknad för den vara, som man vill exportera.

Det är klart, att licenssystemet har sina nackdelar, och det är lika klart, att så snart det låter sig göra bör systemet ersättas med exportfrihet. Jag inser allt för väl det angelägna uti att upprätthålla den inhemska produktionen men den skall ha till uppgift att i första hand tillgodose och säkerställa den inhemska konsumtionen. Så snart som det blir möjligt att häva dessa förbud, kommer det också att ske. För ögonblicket kan jag dock icke säga, när.

Greve Lagerbjelke: Som ordförande i svenska svinavelsföreningen tillåter jag mig erinra, om att denna förening har för länge sedan ingått till Kungl. Maj:t med en framställning om, att exportförbudet på fläsk måtte upphävas.

Ang. licenser
för export av
lantmannan-
produkter.
(Forts.)

Nu har herr statsrådet upplyst till en början, att inga licenser, som ha sökts om tillstånd att exportera fläsk, blivit nekade. Detta är gott och väl; men det är dock en avsevärd skillnad, om exportförbudet är upphävt. Producenterna och andelsslakteriföreningarna ha i så fall betydligt större rörelsefrihet och kunna även med vida större trygghet planera sin avsättning för framtiden. Det kan tänkas, att om licenser visserligen nu i år icke hava nekats, så kan det dock ske längre fram.

Fläskproduktionen befinner sig för närvarande i ett ganska bedrövligt läge. Priset på fläsk, slaktad vara, har vid konsumtionsorterna i parti under senare tid betingat ett pris varierande mellan 2 kronor 25 öre upp till 3 kronor 25 öre per kilogram. Detta är partipriset på konsumtionsorten. Därifrån avgå sålunda de icke obetydliga kostnaderna för nedslaktning och ännu mera för transport, omkostnader för mellanhänder etc. Att göra några genomsnittliga beräkningar, vartill dessa kostnader kunna gå, är självfallet svårt. Man har emellertid beräknat, att de kunna anses i medeltal uppgå till ett pris av cirka 40 öre, som sålunda skulle avgå från dessa belopp å resp. 2: 25 upp till 3: 25. Att beräkna vad produktionspriset på fläsk går till, är svårt. Det växlar mycket för olika producenter på skilda håll och under olika förhållanden; men man har på skäl, som synes mig vara goda, beräknat, att den genomsnittliga produktionskostnaden för fläsk kan beräknas till 3 kronor upp till 3 kronor 50 öre. Dessa siffror visa, dels att fläskproduktionen befinner sig i ett bedrövligt läge, dels att vad som kan göras bör göras för att försätta densamma i gynnsammare förhållanden.

Nu har herr statsrådet i sitt andra anförande yttrat, att man fick se till, att det icke blev brist på livsmedel inom landet, och att det därför var säkrast att bibehålla exportförbudet. De skäl, som herr statsrådet anförde, synes mig beträffande fläsk icke äga giltighet. Fläskproduktionen inom landet är för närvarande så stor och har på senare tid befunnit sig i en ständig ökning, så att vi nog kunna vara tryggade för tillgång på fläsk inom landet tillräckligt för invånarnas behov.

Jag tillåter mig till slut å föreningens vägnar till herr statsrådet uttala en vördsam hemställan, att exportförbudet på fläsk snarast upphäves.

Herr Eliss on: Ja, herr statsrådet yttrade, att det är ingen olägenhet av, att exportförbudet på fläsk finnes, enär i varje fall licenser åtminstone hittilldags beviljats. Men då skulle jag vilja ställa den frågan till herr statsrådet: »Vad tjänar exportförbudet till, då licenser i varje fall beviljas, och vore det icke bättre att slopa detta exportförbud på fläsk, då var och en, som under den sista tiden sökt licenser, fått dem beviljade?» Detta visar, att exportförbudet är onödigt, och det verkar förlamande på produktionen, då en massa småbrukare hava sin näring baserad på den animaliska produktionen och icke odla säd till försäljning. Det är orätt, att priserna nedpressas,

så att de nu i vissa fall stå under gränsen för produktionskostnaderna. Likaväl som exportförbudet är hävt på ägg, kunde herr statsrådet mycket väl i svaret, som lämnades i samband med interpellationen, hava sagt, att vad beträffar fläsk, synes det mig, som om exportförbudet numera vore obehövt. Oaktat det som herr statsrådet nyss nämnde, är det ju givet, att ett osäkerhetstillstånd som detta icke uppmuntrar den inhemska produktionen, vilken litet var bör eftersträva att tryggas samt även uppmuntra.

*Ang. licenser
för export av
lantmannan-
produkter.
(Forts.)*

Herr Winberg: Herr talman! Jag kan fullkomligt dela interpellantens uppfattning i det avseendet, att vid licens' beviljande bör tillses, att onödiga mellanhänder undvikas, så att producenterne få den största nyttan därav och att prisen vid exporten till utlandet komma dem till godo. Man kan också förstå, när det från jordbrukarnas sida säges, att man skulle vilja ha ett mera tryggt förhållande beträffande produktionen, särskilt i fråga om fläsk, och att tryggare förhållanden skulle inträda i och med exportförbudets fullständiga slopande. Men jag vill för min del varna för, att vi alltför mycket invagga oss i den föreställningen, att kristiden är för alltid ur världen. Så behjärtansvärda än de jordbrukets synpunkter äro, som uttalats i fråga om en önskan om tryggare förhållanden, må vi dock komma ihåg, att lantbrukarna icke äro hela det svenska folket, utan vi få också tänka på tryggare förhållanden för den övriga delen av detta folk. Jag är av den uppfattningen, att det är så långt ifrån, att vi hava kristiden alldeles fullständigt bakom oss, att vi snarare kanske stå inför en ny kristid, visserligen kanske icke av samma art och utsträckning som den, vi genomlevde för ett par år sedan, men jag vill bestämt varna för den sangviniska föreställningen, att nu gå vi allt mer och mer in i normala förhållanden. Med den syn, som jag har på den närmaste framtiden i detta avseende, förefaller det mig, att även om exportförbudet icke har någon vidare praktisk betydelse, icke ens för jordbruket, såsom av herr statsrådets meddelande framgått, så vore det dock säkrast att en tid avvakta, huru utvecklingen kommer att ställa sig, innan man upphäver exportförbudet, för att därmed ge möjlighet för regeringen att reglera förhållandena på detta område, så att vi icke en vacker dag längre fram komma in i samma olyckliga ställning, som vi gjorde strax i början av kriget, då exporten tömde vårt land på nödvändiga livs-förnödenheter, ett felsteg som vi sedan tvingades att sona genom att lida brist på det allra nödvändigaste.

Herr Wohlin: Herr statsrådet nämnde, att såsom regel vid licensers beviljande hade man följt den principen att bevilja dem åt gamla, i respektive branscher inarbetade firmor. Emellertid är det ett faktum, att den stora fläsklicens, som herr statsrådet åsyftade och som beviljats för export av fläsk till Tyskland, har givits åt en firma av typisk kristidskaraktär. Det torde nog icke vara det enda fallet av denna art. Jag vill vilare erinra om att de sak-

Ang. licenser
för export av
lantmannan-
produkter.

(Forts.)

kunniga för spannmålsregleringens avveckling av Kungl. Maj:t fingo i uppdrag att utreda frågan om mellanhandssystemets bekämpande inom livsmedelshandeln. Denna fråga har emellertid av de sakkunniga ännu den dag, som i dag är, icke upptagits till någon som helst behandling, så att ifrågavarande för lantbruket så ytterst viktiga spörsmål fortfarande ligger alldeles obehandlat. Större intresse för dessa frågor har icke förmärkts varken hos den föregående eller nuvarande regeringen. Vad exportförbudens upphävande angår, har jag redan för flera månader sedan sagt min mening om den saken här i riksdagen och kan endast ånyo uttala min förvåning över att Kungl. Maj:t icke funnit tiden vara inne för hävande av exportförbuden å animaliska jordbruksprodukter, i första rummet fläsk och smör.

Herr Ericsson, Aaby: Herr greve och talman! Jag ber bara att få rätta en enligt mitt förmenande alldeles oriktig uppgift i ett föregående anförande eller att vårt land vid krigets början tömdes på livsmedel. Det var nämligen tvärtom så, att exportförbud utfärdades så hastigt, särskilt för svinhanteringen, att det blev en fullständig panik bland jordbrukarna, ty de ansågo, att under sådana förhållanden kunde de icke uppföda några svin, och följden blev också, att smågrisar såldes till ett pris av 1 krona å 1 krona 25 öre och 1 krona 50 öre per styck. Där ser man följden av dessa exportförbud, som man anser vara så ytterst lämpliga för våra förhållanden. Jag för min del har den livliga övertygelsen, att om exportförbuden toges bort, skulle jordbrukarna känna sig säkrare, och då skulle den produktion, som vi alla eftersträva, kunna fullt utveckla sig och komma till stånd. När det nu är det förhållandet rådanle, att genom exportförbud prisen pressas ned, så är det icke underligt, att vi med de pris, som gälla med avseende på svinen, äro under produktionskostnaderna. Det är väl då icke underligt, att jordbrukarna icke äro hånade att öka sin svinuppfödning. När de se, att till och med mjölken går ned i Skåne till omkring 23 å 24 öre per liter, under det att de sakkunniga uträknat, att med nuvarande pris å foderämnen håller sig produktionskostnaden för mjölk vid något över 30 öre per liter, så är det icke så ljusa utsikter för jordbruket. Jag har upprepade gånger tagit mig friheten att från denna plats uttala, att då man på allt sätt sökte uppmuntra jordbruket under kristiden, så trodde jag ej att denna kärlek skulle bli så gammal. Det synes mig, att jag nu fått rätt häri.

Om Kungl. Maj:t icke vill upphäva dessa exportförbud genast, så vågar jag dock rikta till herr statsrådet den allvarliga och vördsamma uppmaningen, att herr statsrådet så långt som möjligt måtte bevilja de sökta licenserna. Och jag vill tillägga, att förrän exportförbudet på fläsk blivit upphävt, kommer aldrig produktionen av denna vara i gång.

Herr Elisson: Herr Winberg yttrade, att kristiden är visst icke förbi, och därför gäller det att rätta sig därefter. I likhet med herr Winberg tror icke heller jag, att kristiden är slut, men då gäller det också att rätta sig efter detta, så att man icke får det tillstånd, som varit rådande under kristiden. Det är därför vi lantbrukare fordra, att exportförbudet, som jag numera anser onödigt, sedan produktionen är så pass riklig som den är, slopas; ty så länge ett osäkerhetstillstånd är rådande i detta avseende, vågar man icke planlägga driften och öka produktionen. Just ur den synpunkten anse vi, att exportförbudets slopande skulle verka gynnsammare än ett bibehållande av detsamma.

*Ang. licenser
för export av
lantmannapro-
dukter.
(Forts.)*

Herr Winberg: Herr talman! Jag kan icke yttra mig om, huru det var beträffande herr Aaby Ericssons uppgifter om priset å spädgrisar vid kristidens inbrott, men det förefaller mig vara mycket vågat att, såsom herr Aaby Ericsson gjorde, på det bestämdaste bestrida, att vi i detta avseende förforo oklokt, när vi då skickade ut ur landet en del av våra nödvändighetsvaror. Jag tror icke, att man behöver i likhet med mig hava någon kännedom om, hur det var inom transportarbetarområdet, för att finna att vi i detta avseende syndade ganska betänkligt, och att vi icke böra för framtiden låta något sådant komma oss till last.

Sedan hava ett par föregående talare uttalat sig om nödvändigheten, att man beaktar jordbrukets berättigade intressen i detta avseende. Jag ber få tala om, att jag ansluter mig fullkomligt till den uppfattningen, att jordbrukarna också skola hava skäligt betalt, för att de frambringa sina alster, en sådan betalning, att den täcker produktionskostnaden; men det torde icke vara tillräckligt, att vi bara slopa ett exportförbud för vissa varor, utan vi få nog ha garantier på detta område, för att det vidtages andra åtgärder. Framför allt måste jag säga, att svenska folkets gemensamma intressen i detta avseende måste vara huvudsaken och att under sådana förhållanden det är nödvändigt, att jordbrukarna någon gång få underordna sina särintressen under det allmännas väl. Det är ur dessa synpunkter jag anser, att det allmännas väl kräver, att någon kontroll utövas över exporten från vårt land.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets utlåtanden nr 4: III och 134—143.

Föredrogos och lades till handlingarna bevillningsutskottets memorial nr 32, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande viss del av utskottets betänkande, nr 29, i anledning av väckt motion angående inskränkning av rusdrycksförsäljningsbolagens antal.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran bevillningsutskottets betänkanden nr 33—35.

Föredrogs och lades till handlingarna bevillningsutskottets memorial nr 36, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande viss del av utskottets betänkande nr 30, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående provisorisk reglering av tillverkningen av brännvin vid andra brännerier än sådana, där tillverkningen äger rum i sammanhang med pressjästberedning, m. m. ävensom i ämnet väckta motioner.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran bankoutskottets utlåtanden och memorial nr 60—63 samt jordbruksutskottets utlåtanden nr 74—80.

Herr vice talmannen erhöll på begäran ordet och yttrade: Jag ber få hemställa, att kammarén måtte besluta att på morgondagens föredragningslista upptaga bland två gånger bordlagda ärenden jordbruksutskottets utlåtanden nr 74—80 näst efter jordbruksutskottets utlåtande nr 67 och att listan för övrigt förblir oförändrad.

Denna hemställan bifölls.

*Interpellation
ang. skydd
mot bondejor-
dens övergång
i främmande
händer.*

Ordet lämnades nu till herr Lindhagen, som anförde: Jag anhåller om kammaréns tillstånd att få till statsministern framställa följande spörsmål:

Är det såsom det förljudes regeringens avsikt att icke heller till denna riksdag inkomma med någon proposition om åtminstone provisorisk lagstiftning för skyddande av bondejordens övergång i främmande händer och icke ens till förhindrande av bolagens konstant fortgående och varaktigt förblivande jordförvärv; och vad kan i sådan händelse anledningen vara till detta vidhållande av gamla styrelsesätt i denna fråga?

På gjord proposition medgav kammarén, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammaréns sammanträde avslutades kl. 3.40 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.